

„Bećarac – deseterac s porukom“

Bećarac je oblik napjeva s područja Šokadije (geografska kulturna regija na kojoj žive Hrvati Šokci) koji se sastoji od dvije sastavnice: teksta (deseterački dvostisi/trostisi) i pripadajućeg melodijskog obrasca. Obje sastavnice su promjenjive i ovise o više elemenata. Melodija ovisi o pjevaču i geografskom području. Melodije su uglavnom slične, imaju jednaku glavnu dionicu, ali imaju određene varijacije u pojedinim elementima. Međutim, naglasak ovoga izlaganja je na tekstu i kontekstu. Tekst bećarca je odraz vremena u kojemu nastaje, te se smatra komunikacijskim kanalom između različitih društvenih skupina i/ili pojedinaca. Budući je bećarac od 2011. godine uvršten na UNESCO-vu listu nematerijalne kulturne baštine čovječanstva, izvođači bećarca, etnolozi, folkloristi, etnomuzikolozi i dr., su dobili zadatak proučavati i pratiti načine očuvanja bećarca u današnjoj svakodnevnici. Dosadašnja istraživanja ove glazbeno/folklorne forme temeljila su se na zapisivanju tekstova i djelomične analize teksta i konteksta. Ovaj rad poseban naglasak stavlja na analizu konteksta bećarca te donosi primjere iz prošlosti i iz novijih vremena iz kojih se može iščitavati načelo aktualizacije. Promišlja se o mogućnosti korištenja bećarca kao povijesnog izvora na trostruki način: analiza vremena u kojemu je nastao, analiza teksta (arhaizmi, novotvorenice i tuđice u navedenoj formi), analiza autora/izvođača (dob, obrazovanje). Navedeno izlaganje doprinosi historijskoj, lingvističkoj i etnološkoj znanosti.

Ključne riječi: bećarac, folklor, tekst, kontekst, historija

Literatura:

1. Barišić, Ana Tereza. „Književni prikaz Prvog svjetskog rata u kontekstu bećaraca.“ *Pannoniana* 1, br. 1 (2016)
2. Ceribašić, Naila. „Norma bi individuacija u deseteračkim napjevima s područja Slavonije 1. dio“ *Narodna umjetnost* 31, br. 1 (1994): 145-280
3. Dundes, Alen. „Tekstura, tekst i kontekst“ u: *Folkloristička čitanka*, ur. Marijana Hmerške, Suzana Marjanić, Zagreb: AGM, 2010.
4. Grgurovac, Martin, ur. Slavonske pismice, Vinkovci: SN „Privlačica“, 2005.
5. Toldi, Zvonimir. *Sve je cure Mile vezertiro! (pjesmice, bećarci, natpjevanja)*. Slavonski Brod: Folklorni ansambla Broda, 2013.